

til en vis Grad kan bødes herpaa ved Appel til en Ret, der indeholder juridisk Sagkundskab.

Naar Kravet om en sagkyndig Domstol efter det anførte ubetinget maa føre til en *Forening* af det juridiske og fagkyndige Element, betyder dette ikke, at der maa skabes Retter, som i deres Sammensætning afviger fra, hvad der i øvrigt er kendt og prøvet i dansk Retspleje. De nu bestaaende helt ujuridiske Husdyrvoldgiftsretter er et ganske ekstraordinært Led i vort Retsvæsen. I det Øjeblik de omdannes til Domstole, sammensat af Jurist og Lægmænd, gaar de derimod ind paa lige Linie med en Række fra alle Sider anerkendte, udmærket fungerende faglige Retter, nemlig Sø- og Handelsretten i København og de uden for København bestaaende Søretter og Handelsretter, jfr. Retsplejelovens §§ 18 og 20, de sidstnævnte bestaaende af Underretsdommeren som Formand og 2 handelskyndige Mænd. De Erfaringer, der fra disse Retters Virksomhed er vundet med Hensyn til, hvor sagligt tilfredsstillende Samarbejdet mellem den juridiske og fagmæssige Sagkundskab fungerer, suppleres af tilsvarende Erfaringer fra den faste Voldgiftsrets Indsats paa Arbejdsstridighedernes Omraade. Ved Domsmandsinstitutionens nylig stedfundne Gennemførelse, hvorved Retterne i alle vigtigere Straffesager tiltrædes af Lægmænd, har det dømmende Samarbejde mellem Jurister og Ikke-Jurister endvidere faaet en saadan Udstrækning, at denne Retsplejeform for en væsentlig Del af Retsplejens Omraade er den gældende Normalordning. Endelig maa henvises til den nu ved Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 indførte „Boligret“ i Lejesager i København, jfr. nedenfor Sp. 2885.

Der har her fundet en Udvikling Sted, som yderligere forrykker de Forudsætninger, ud fra hvilke man i 1907 indførte de særlige Husdyrvoldgiftsretter. Kravet om Sagkundskab er ikke blevet mindre siden dengang. Men Udviklingen har i langt højere Grad end for en Menneskealder siden understreget Hensigtsmæssigheden af, at det juridiske og læge Element samarbejder Side om Side i samme Domstol.

I det foregaaende er paavist, at de oprindelig paaberaabte Grunde for de særlige Husdyrvoldgiftsretter — den forventede større Hurtighed og Billighed samt Nødvendigheden af særlige Domstole — nu er uden Vægt. Selv om dette maatte erkendes af Institutionens Tilhængere, er dog hermed endnu ikke givet, at der kan paaregnes Enighed om dens Afskaffelse eller Omdannelse. I de senere Aar er nemlig andre Begrundelser for dens Bibeholdelse traadt i Forgrunden. Disse samler sig navnlig om to Punkter:

1. Voldgiftsretterne maa ikke bedømmes først og fremmest efter den Procesmaade, de giver Anledning til i de Tilfælde, hvor Sagerne føres igennem til Dom (Voldgiftskendelse), men efter de langt talrigere Tilfælde, hvor Striden ender med Forlig. *Voldgiftsinstitutionens Værdi ligger hovedsagelig i dens Betydning som Forligsfaktor.* Og
2. uanset, hvad der kan anføres af saglige Argumenter mod Husdyrvoldgiftsinstitutionen, er det et Faktum, at den virker til Landbefolkningens Tilfredshed. Der er derfor ikke fra Landbrugsorganisationernes Side noget Ønske om at faa den afskaffet, men kun om at faa indført visse Reforme under Bibeholdelse af dens Hovedprincipper.

Vi har nøje overvejet Værdien af disse Betragtninger og skal herom udtale følgende:

Hvad angaar Forholdet mellem Husdyrvoldgiftsretternes og de almindelige Domstoles Betydning som Forligsfaktorer henvises til Udviklingen ovenfor Sp. 2863—66, hvoraf fremgaar, at der ikke af det foreliggende Materiale kan drages nogen bestemt Slutning om, at Voldgiftsretten i højere Grad skulde fremme Forlig, end Tilfældet er med Hensyn til Domstolene.

Hvad angaar Henvisningen til den paastaaede Tilfredshed hos Befolkningen med den gældende Procesmaade i Husdyrsager, maa vi bestride, at denne Procesmaade